

Plus%20Configuration%20and%20Composition.pdf

7. Concept Paper on ADMM-Plus Modalities and Procedure, adopted at the 4th ADMM, Ha Noi, 11 May 2010 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/dmdocuments/5.%20ADMM-Plus%20Modalities%20and%20Procedure.pdf>

8. Ha Noi Joint Declaration on the First ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus, Ha Noi, 12 October 2010 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/dmdocuments/JointDeclaration-ADMM-Plus-101012.pdf>

9. Chairman's Statement of the 1st ADMM-Plus, Ha Noi, 12 October 2012 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1oZHQqQ>

10. Chalermpanupap T. ASEAN Defence Diplomacy and the ADMM-Plus. [Electronic resource] / Institute of Southeast Asian Studies website. – Access mode: http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/iseas_perspective_2013_49_asean_defence_diplomacy_and_the_admm_plus.pdf

11. Tsuruoka M. An Era of the ADMM-Plus? Unique Achievements and Challenges [Electronic resource] / Center for Strategic and International Studies website. – Access mode: <http://csis.org/files/publication/Pac1369.pdf>

12. About the ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM-Plus) [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/index.php/about-admm/about-admm-plus.html>

13. Concept Paper on the Transition of the ADMM-Plus Experts' Working Group Co-Chairmanship, adopted at the 7th ADMM, Bandar Seri Begawan, 7 May 2013 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/index.php/2012-12-05-19-05-19/admm-plus/admm-plus-concept-papers.html>

14. Concept Paper on Frequency of ADMM-Plus Meeting, adopted at the 6th ADMM, Phnom Penh, 29 May 2012 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1lhThiT>

15. Additional Protocol to the Concept Papers on the Establishment of an ADMM and the ADMM-Plus, adopted at the 8th ADMM, Nay Pyi Taw, 20 May 2014 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1rZqJc5>

Kholod I. Y., postgraduate student Department of History of Asian and African countries, Institute of Global History of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), dorianwilde@ukr.net

Formation of the ADMM-Plus Security Mechanism in the East Asia

The paper analyzes the formation of the ADMM-Plus defence ministers forum between ten ASEAN countries and their eight major "dialogue partners" – Australia, China, India, Japan, New Zealand, South Korea, Russia and the United States. Author discovers the evolution of the ADMM-Plus idea which became one of the mechanisms of the ASEAN Political-Security Community building till 2015. Moreover, author studies obstacles and perspectives of the ADMM-Plus activities during the whole period of its existence from 2010 till 2015. Article investigates processes of collective decision making among member countries in the sphere of nontraditional regional security challenges (disaster management, maritime security, counter-terrorism), the potential of the ADMM-Plus forum in solving territorial disputes in the East China Sea and the South China Sea, as well as its correlation with other East Asian security mechanisms, namely ASEAN Regional Forum and the "Shangri-La Dialogue". In order to define prospects for political and security cooperation between mentioned countries author applies chronological, comparative and system theory methods. The results of this investigation show that the ADMM-Plus forum is quite competitive and can take a leading role among other models of regional integration in the security field due to such factors: 1) developed organizational structure of the forum where participants focus on the practical implementation of joint projects; 2) key regional players (China, USA and Japan) presence in the ADMM-Plus and the possibility of effective participation of all parties in the programs of cooperation.

Keywords: East Asia, ASEAN, ADMM-Plus, ASEAN dialogue partners, ASEAN Regional Forum, Shangri-La Dialogue.

Холод І. Ю., аспірант відділу історії країн Азії та Африки, Інститут всесвітньої історії НАН України (Україна, Київ), dorianwilde@ukr.net

Формирование механизма коллективной безопасности "АДММ+" в Восточной Азии

Проанализирован процесс создания форума министров обороны в рамках "АДММ+" при участии десяти государств АСЕАН и их восьми основных "партнеров по диалогу" – Австралии, Индии, КНР, Новой Зеландии, Южной Кореи, России, США и Японии. Исследована эволюция идеи "АДММ+", которая является одним из механизмов формирования Сообщества политики и безопасности АСЕАН до 2015 года. Автор раскрывает перспективы и

препятствия на пути деятельности этого многостороннего механизма в Восточной Азии на протяжении всего периода его существования – с 2010 г. до 2015 г. Анализируются процессы коллективного решения странами-участницами нетрадиционных вызовов региональной безопасности (преодоление последствий стихийных бедствий, морская безопасность, борьба с терроризмом), потенциал форума "АДММ+" по решению территориальных споров в Восточно-Китайском и Южно-Китайском море, а также его соотношение с другими механизмами в сфере безопасности в Восточной Азии – Региональным форумом АСЕАН и "Диалогом Шангри-Ла". Для определения перспектив политического взаимодействия указанных стран используются хронологический, сравнительный и системный методы. Делается вывод о том, что форум "АДММ+" является достаточно конкурентоспособным и может занять ведущую роль среди моделей региональной интеграции в сфере безопасности, что обусловлено следующими факторами: 1) развитой организационной структурой форума и нацеленностью участников на практическую реализацию совместных проектов; 2) представленностью в "АДММ+" основных региональных игроков (КНР, США и Японии) и возможностью эффективного привлечения всех участников к программам сотрудничества.

Ключевые слова: Восточная Азия, АСЕАН, "АДММ+", "партнеры по диалогу" АСЕАН, Региональный форум АСЕАН, "Диалог Шангри-Ла".

* * *

УДК 327.8

Шевчук М. В.

студентка, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), masha_shev@ukr.net

БРАЗИЛІЯ У ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

З утворенням багатопольярного світу міжамериканська система міжнародних відносин зазнала значних змін. Із втратою США лідерських позицій у ЛАКБ у регіоні утворився вакуум, який почали заповнювати нові актори. У даній статті досліджено появу нового регіонального лідера – Бразилії, яка обрала курс на здобуття лідерства у Південній Америці та на підвищення своєї міжнародної ваги у світі. Метою дослідження є з'ясування ролі Бразилії у латиноамериканській системі міжнародних відносин та аналіз основних важелів впливу даної держави. Вивчається ефективність та доцільність зовнішньополітичних ініціатив Бразилії XXI століття. Проаналізовано еволюцію зовнішньої політики за президентства Луїса Сілви та Ділми Русефф та засоби забезпечення її успішності. В умовах формування позитивного іміджу Бразилії на регіональному та міжнародному рівнях у Бразилії є багато шансів отримати відгук своїм ініціативам у Південній Америці та забезпечити стабільне місце великої держави у світі.

Ключові слова: Бразилія, Латинська Америка, регіональне лідерство, зовнішня політика, Ділма Русефф, Луїса Сілва.

Сучасні процеси формування мультипольярної системи міжнародних відносин супроводжуються незмінним зростанням у світовій політиці та економіці ролі нових держав – регіональних лідерів.

Однією з таких провідних держав-лідерів сьогодні виступає Бразилія, яку ще називають "латиноамериканським гігантом" [1]. Про це свідчить підвищена міжнародна активність Бразилії та її активна участь у регіональних і міжнародних альянсах. Сьогодні Бразилія належить до "двадцятки" провідних економік світу, виступає вагомим чинником формування мультипольярного світового порядку. Відтак дослідження зовнішньої політики Бразилії та її ролі в латиноамериканській системі міжнародних відносинах, на нашу думку, є вкрай актуальною.

Актуальність теми обумовлена також і тим, що вона поки що не знайшла глибокого вивчення в українській політологічній думці. Зовнішня політика Бразилії відображена в роботах таких вітчизняних дослідників як: Ю. Богаєвський [2]; П. Ігнат'єв [3; 4]; В. Кириченко [5]; К. Радченко, Ю. Сафіулін, М. Сурков [6]. Більш поглиблено зовнішню політику Бразилії відображено у працях російських дослідників, зокрема таких, як: В.

Давидов [7], Б. Мартинов [1; 10–12], П. Яковлев [8], М. Хван [9] та ін.

У запропонованій нами статті поставлено завдання визначити місце і роль Бразилії у латиноамериканській системі міжнародних відносин, а також проаналізувати головні важелі впливу та інструменти, що використовує ця держава для досягнення своїх цілей. З цього приводу відзначимо, що у Латинській Америці на регіональний порядок наразі одночасно і різною мірою впливає ряд держав, основними серед яких є США, Бразилія, Аргентина та Чилі. У даній статті ми обмежимось лише аналізом діяльності Бразилії у напрямку закріплення своїх лідерських позицій.

Так, за словами экс-міністра закордонних справ Бразилії, СелсуАморіма, Бразилія “не є малою державою. Вона не веде і не буде вести внутрішню політику малої держави” [13]. Бразилія є державою, яка розвивається найбільш динамічно у згаданому регіоні. Вона є найбільшою державою Південної Америки (47,5% площі Південної Америки), довжина сухопутних кордонів становить біля 16000 км [3]. Бразилія володіє великими демографічними ресурсами – більше 202,033 мільйона мешканців (станом на 1.07.2014) [14]. Саме відносна політична стабільність, на протипагу неспокою, переворотам у інших латиноамериканських державах, та більш-менш стабільний економічний розвиток сприяють подальшому закріпленню домінуючої ролі у Латинській Америці.

Багаті ресурси і значна територія перетворили країну у найбільшого експортера в регіоні, зокрема в агарному секторі Бразилія вважається “світовою фермою” після росту продажу сільськогосподарської продукції з дванадцятого до п’ятого місця. У Бразилії добре розвинута гірська промисловість, виробництво та сфера послуг. Країна є одним із найбільших світових виробників гідроелектроенергії та біопального, займає шосте місце у світі за виробництвом автомобілів та третє місце за випусками середньомігстральних пасажирських літаків (корпорація “Ембраер”) [15]. Незважаючи на великий відсоток бідності та безробіття, економіка Бразилії одна з найбільш розвинутих неочікуваним приростом 3–4% у рік. Крім того, у перше десятиліття ХХ століття Бразилії вдалося подолати крайню бідність: 20,5 мільйонів та 30 мільйонів бразильців поповнили середній клас держави. Бразилія зменшила свій зовнішній борг та погасила свій борг перед МВФ. З 2008 р. Бразилія стала зовнішнім кредитором (економіці було присвоєно інвестиційний статус). Незважаючи на світову економічну кризу (2008–2009 рр.), економіка Бразилії почала швидко відновлюватися і вже в 2010 р. темпи росту ВВП налагодилися. Сьогодні ВВП Бразилії – 2,247 трлн. дол. (2013 р.) [3; 15].

Соціальна політика Бразилії названа ООН взірцем ефективної політики по боротьбі з бідністю. Програма “Болса Фамілія”, започаткована ЛулодаСілвою, передбачає витрачання 1% ВВП. Це сприяє покращенню становища щонайменше 25 млн. бразильців [1]. Крім того, уряд даСілви розпочав широку програму “Толоду – Ні!”, найважливішими елементами якої є електрифікація віддалених регіонів; відкриття продовольчих складів; створення продовольчих магазинів, де встановлені занижені ціни

на продукцію; будівництво цистерн для води у посушливих районах; організація заходів купівлі продуктів у малих фермерів, які неспроможні конкурувати з великими виробниками. Бразилія також розпочала боротьбу з великими землевласниками, виділяючи землю безземельним селянам, а також взяла курс на збереження тропічних лісів та контроль над браконьєрами (за деревиною). Істотне значення для країни має енергетична політика. Наприклад, у 2007 р. у Бразилії відбулось відкриття нафтового родовища, запаси якого оцінюються у близько 5–8 млрд. барелів. Нові поклади нафти було також знайдено в 2011 р. корпорацією “Петробрас” – нафтовий пласт Кариоку. Це зміщує Бразилію на другу позицію після Венесуели за обсягами нафтових запасів. Бразилія є також лідером по виробництву та експорту етанолу (у Західній півкулі тільки Бразилія, США й Колумбія займаються цим). В цілому все це сприяє соціальній та політичній стабільності Бразилії і таким чином це забезпечує її лідерським якостям і на континенті [1, с. 230; 10].

Активна спрямованість країни у глобальний політичний та торгово-економічний простір є новим феноменом, який став можливим завдяки великим внутрішньодержавним трансформаціям, які були здійснені протягом останніх двадцяти років. Важливим кроком стали політичні зміни, які сприяли модернізації різних сфер Бразилії та уможливили її участь у формуванні нової архітектури міжнародних відносин та міжнародних економічних відносин.

Бразилія активно диверсифікує свою зовнішню політику, зміцнюючи свій вплив не лише у регіоні, а й у світі. Це відбувається шляхом протидії поширенню впливу США у Південній півкулі, за допомогою розвитку відносин по лінії “Південь–Південь”, активною участю в БРІКС, стратегічним партнерством із ЄС, створенням ІБСА тощо. Свої прагнення до лідерства Бразилія реалізує, позиціонує себе виразником інтересів країн Південної Америки та часто всіх країн, що розвиваються. Бразилія, яка розпочала цей курс ще з 1990-х років через заснування та розвиток МЕРКОСУР, продовжує його сьогодні також за допомогою протидії АЛКА [15]. Чіткою рисою зовнішньої політики Бразилії є прагнення самоствердитися на глобальному рівні та її амбівалентність по відношенню до Сполучених Штатів, також відображається на регіональній політиці. Про зростання ролі Бразилії свідчить її участь у G–20, залучення до зустрічей G–8. Бразилія почала впевнено відстоювати своє право на постійне членство в Раді Безпеки ООН (та виступає за реформування Ради Безпеки зі збільшенням постійних членів). Для збільшення своєї ваги Бразилія розширила свою участь у складі миротворчих сил ОАД та ООН [3; 11, с. 400].

Особливих успіхів Бразилія добилася в роки перебування при владі ЛулидаСілва (2003–2010 рр.). За цей період Бразилія демонструвала високі економічні показники та успішність у боротьбі з бідністю та соціально-економічною нерівністю. Президентство ЛулидаСілва принесло Бразилії статус сьомої економіки у світі та довготермінову стратегію національного розвитку. До того ж, Бразилія отримала визнання свого регіонального лідерства. У 2008 р. держава визначила латиноамериканський регіон зоною “особливої

відповідальності” у Стратегії національної оборони, а також просуває ідеєю формування найсучасніших збройних сил Бразилії вдається реалізувати поставлені геополітичні задачі: посилення співпраці між державами регіону, поглиблення двосторонніх відносин із сусідніми країнами, створення нових дієвих регіональних організацій та зміцнення ваги Латинської Америки у світовій політиці. Бразилія стала ініціатором багатьох регіональних проєктів, таких як Ініціатива за інтеграцію регіональної інфраструктури в Південній Америці (ІПСА), Союз південноамериканських націй (УНАСУР), Південноамериканська рада оборони (ЮАСО). Бразилія сприяла розширенню Південноамериканського ринку (МЕКОСУР). Здобутком також стало розширення регіонального співробітництва – підписання у 2010 р. Канкунської декларації, яка дала початок Союзу латиноамериканських і карибських держав (СЕЛАК). Він включив 32 держави регіону – Мексику та країни ЛАКб [8; 16].

Латинська Америка для Бразилії є плацдармом для просування на глобальний рівень. Зовнішня політика за Ділми Русефф особливо не змінилася: нові ідеї поділялися з консерватизмом [8]. Латиноамериканський вектор став динамічнішим. Пріоритет посилення МЕРКОСУР залишився незмінним, але більше уваги почали приділяти утворенню нових союзів через наявні проблеми в організації. Зокрема нездатність подолати проблеми лібералізації торгівлі, відсутність потенціалу створити єдиний митний союз держав Південної Америки на базі Митного Союзу в МЕРКОСУР. Причиною цього можна вважати підписання угод з асоційованими членами, Перу та Колумбією, зі Сполученими Штатами про зону вільної торгівлі. Тому Бразилія ініціювала створення Спільноти південноамериканських націй у 2004 р. (у 2008 трансформована в Союз південноамериканських націй). Для Бразилії важливим досягненням є створення Південноамериканської ради оборони, яка стала першим рекомендаційним органом у ЛАКб з безпеки та оборони без залучення Сполучених Штатів. Бразилія відхилила пропозиції президента Венесуели Уго Чавеса про перетворення Південноамериканської ради оборони у т.зв. південноамериканське НАТО з власною армією та критично виступила проти участі США в даній Раді [17].

Бразилії вдалося за допомогою механізмів УНАСУР нормалізувати відносини між Колумбією та Еквадором, між Колумбією і Венесуелою після вторгнення колумбійських сил в Еквадор для ліквідації лідерів ФАРК (терористична організація Колумбії) та отримання доказів взаємодії ФАРК з Венесуелою, зокрема з її президентом Уго Чавесом. Бразилія була зацікавленою стороною врегулювання конфлікту через бажання не розпочинати процес врегулювання конфлікту в рамках Організації американських держав, тобто за участі США, і закріпити свою роль в якості основного миротворця в Південній Америці [16].

Для закріплення своїх лідерських позицій покращення відносин Бразилії з боліваріанськими державами стало фундаментальним, тому що соціал-демократична природа правління Робітничої партії Бразилії значно відрізнялася від курсу боліваріанських

режимів. Оскільки Бразилія прагнула об'єднати регіон під своїм лідерством та виступати від імені всієї Латинської Америки, у неї виникла необхідність “здружитися” зі згаданими державами. Спроби Бразилії включити Венесуелу як повноправного члена МЕРКОСУР не одразу виявилися вдалим через категоричну відмову Парагваю. Прикладом є підтримка Бразилією скинутого президента Гондурасу М.Селая у 2010 р. в результаті воєнного перевороту та надання прихистку у своєму посольстві в Тегусігалпі [16]. Іншим прикладом є поступки Бразилії не підняти плати за експлуатацію спільної гідроелектростанції “Ітайпу” у 2011 та відсутність масштабного скандалу через націоналізацію бразильської нафтової корпорації у Болівії “Петробраз”. А також засудження державного перевороту у Парагваї та повалення Г.Луго, ліворадикального лідера, та невизнання нового уряду країни з тимчасовим виключенням Парагваю з МЕРКОСУР, що надало можливість офіційно прийняти Венесуелу до організації [13].

Бразилія першою з держав регіону налагодила співпрацю з ЄС та підписала Стратегічну асоціацію. Проводяться регулярні консультації на вищому рівні. Бразилія також сприяє тісній співпраці країн Південної Америки з ЄС. Як вже згадувалося, Бразилія взяла курс на зближення відносин з Африкою (в рамках формату Південь–Південь) та має активні зв'язки з азійськими країнами (особливо КНР, РФ, Росія) [10].

Поставши у XXI столітті на світовій арені у новій якості провідної держави, Бразилія намагається сформулювати взаємодоповнюючі стратегії на глобальному та регіональному рівнях. Для цього вона потребує стабільності, миру та динамічної економіки в регіоні. Це сприятиме орієнтаційосновних дипломатичних зусиль на встановленні своєї ролі як великої держави. І навпаки, закріплення статусу великої держави вплине на зміцнення позицій у ЛАКб. Проте в дійсності ситуація є досить складною, оскільки регіон поділений за ідеологічними принципами, тому регіональне лідерство Бразилії, політика якої традиційно спрямована на підтримання дружніх відносин з усіма десятима сусідніми державами, є досить ненадійним. Іншою проблемою є опір лідерству Бразилії іншими латиноамериканськими країнами, які вважають, що її політика керується лише власними інтересами та не спрямована на підтримку безпеки та розвитку в регіоні. Не меншою перешкодою є слабкість міжнародних інститутів в Латинській Америці, що ускладнює регіональну координацію та лідерство Бразилії, адже дипломатичні ініціативи потребують свого закріплення і у багатосторонньому форматі взаємодій [18, с.357].

Крім зовнішніх факторів можна виділити також негативні внутрішні, такі як суперечливість підходів різних політиків до зовнішньополітичної стратегії. Наприклад, экс-президент Бразилії Кардосо бачив Бразилію як світову державу, яка диктує свої закони у міжнародній системі, а свій вплив Бразилія чинитиме за допомогою демократичних цінностей, економічної ваги та продуктивної співпраці з іншими великими акторами в межах ООН та інших інституцій. В рамках такого бачення місця Бразилії у світі, країна має

співпрацювати з Північною Америкою та Європою [17, с.37].

В свою чергу уряди Луїда Сілви Ділми Русефф поділяють наступні два підходи. Один “лівий”, який і досі орієнтується на неомарксистські ліві рухи 1960–1970-х рр. Прихильники цього напрямку є запеклими антиамериканцями, що вірять в ефективність співпраці по лінії “Південь–Південь”. Третій напрямок (“реалісти”) можна охарактеризувати як менш ідеологічний та більш прагматичний з націоналістичним елементом. Вони бачать Бразилію як активного актора у світових організаціях та в прагненні до миру, але самостійного завдяки міцним відносинам з державами у всьому світі, включаючи Росію, Китай, Іран. На їхню думку, багатополарний світ, у якому вплив Сполучених Штатів обмежений, забезпечить Бразилії більше свободи для реалізації своїх інтересів [19, с. 202].

Отже, ми можемо спостерігати певні дискусії в рамках політичних кіл щодо з'ясування місця Бразилії та визначення стратегії зовнішньої політики. Дане питання є насправді дуже фундаментальним, оскільки обрання певного курсу лишатиме відбиток на довгий період часу. Очевидним є факт, що орієнтація держави в одному напрямку може призвести до різкого погіршення з іншими державами, що теж може бути досить небажаним. Наприклад, різкий антиамериканський підхід може призвести до втрати важливого економічного партнера, можливого загострення з партнерами США (деякими країнами Центральної Америки та Карибського басейну, ЄС, Колумбією), погіршення репутації на міжнародній арені, протидія інтересам Бразилії в міжнародних установах тощо [17, с.40]. І навпаки, активний рух у бік Північної Америки та Європейського Союзу несе великі загрози втрати позицій в регіоні. Тому Бразилія повинна балансувати між різними акторами, враховуючи всі “за” і “проти”. Зокрема, на нашу думку, Бразилія повинна йти на зближення із Сполученими Штатами, оскільки насправді латиноамериканський регіон є досить складним та непрогнозованим, тому сучасні виклики та проблеми не під силу врегулювати Бразилії самостійно або в рамках регіональних організацій, які є недостатньо дієвими. Особливо необхідно враховувати фактор глобалізації світу та взаємозалежності держав. Це означає, що проблеми ЛАКБ негативно відображаються на США. Тому у випадку загострення регіональних проблем США є важливим партнером для їх врегулювання. Прикладом може слугувати проблема міграції, яку країни ЛАКБ не можуть самостійно врегулювати, а для США це також істотна проблема. Також варто згадати наркотрафік, тероризм, з якими країни ЛАКБ теж не здатні боротися [19].

Втім основним чинником, що визначатиме якість лідерства Бразилії у Південній Америці у найближчій перспективі буде спроможність різнобічно і повноцінно впливати на цей регіон з боку Сполучених Штатів. Зокрема, США почали перекладати відповідальність за стабільність і мир у ЛАКБ на Бразилію ще за часів адміністрації Дж. Буша–молодшого, що свідчить про сприйняття Бразилії ключовим актором в регіоні. США також виступили ініціатором підписання стратегічного партнерства з Бразилією, запропонували очолити

спільний енергетичний проект по виробництву біоопалива. Проте Бразилія не бачить себе у партнерських відносинах із згаданою державою, оскільки її зовнішня політика спрямована абсолютна в інше русло: це конкуренція за ключові позиції в регіоні, якнайбільше зменшення впливу США в ЛАКБ та розвиток співробітництва з країнами БРІКС. З іншого боку, останнє не означає відмову Бразилії поглиблювати в подальшому співробітництво зі Сполученими Штатами.

Насправді Бразилія сьогодні рухається повільно, проте рішуче до збільшення свого впливу не лише в регіоні, а й на міжнародній арені. Цьому сприяє партнерство з рядом латиноамериканських держав, поглиблення відносин з державами–членами БРІКС, оскільки розширення відносин з Росією, Китаєм та Індією сприяє збільшенню міжнародного авторитету держави, особливо у країнах третього світу. У визначенні курсу зовнішньої політики Бразилія могла б скористатися досвідом Великобританії, зокрема взяти на озброєння досить цікаву та зручну концепцію “концентричних кіл/сфер”, пріоритетність яких з часом змінювалася. Наприклад, до 1997 р. перше коло займали США, друге – країни Європейських Співтовариств, третє – країни Співдружності. Після 1997 р. – перше місце за важливістю для Британії зайняла Європа, посунувши на другу позицію Сполучені Штати. Відповідно до ідей цієї концепції Бразилія може визначати свої зовнішньополітичні пріоритети, корелюючи їх з більшою актуальністю тих чи інших відносин.

Таким чином, ми можемо прослідкувати тенденцію до посилення регіонального лідерства Бразилії. Проте в цьому контексті варто поділяти простір ЛАКБ на дві різні сфери впливу: Центральна Америка і країни Карибського басейну, які все більше примикатимуть до США (наприклад, через можливе розширення Північноамериканської зони вільної торгівлі) та держави Південної Америки, які консолідуються навколо Бразилії в рамках механізмів УНАСУР.

Сьогодні Бразилія завдяки покращенню політико–економічного становища може виявляти претензії в регіональних міжнародних відносинах, в той же час формуючи нові геополітичні форми міжнародної позиції Бразилії. Тому головне завдання Бразилії у міжнародних відносинах – це об'єднання держав Латинської Америки навколо себе, посилення відносин з державами–сусідами на рівні двосторонніх контактів та створення дієвих регіональних організацій, які б консолідували латиноамериканські держави, даючи нове дихання інтеграційним процесам, та посилення ваги латиноамериканського регіону на глобальному рівні. Без Бразилії Латинська Америка навряд чи мала нинішню політико–географічну конфігурацію, тому можна говорити про лідерство Бразилії в регіоні та про її зростаючий вплив у світовій політиці.

Список використаних джерел

1. Мартынов Б. Ф. Бразилия – гигант в глобализирующемся мире / Б.Ф.Мартынов // Институт Латинской Америки РАН. – М.: Наука, 2008. – 320 с.
2. Богаєвський Ю. Дійсно перспективний партнер [Текст]: Україна – Бразилія: від декларацій і намірів – до конкретної співпраці (до 10-ї річниці встановлення дипломатичних відносин) / Богаєвський Ю. // Політика і час. – 2002. – №2. – С.13–16.

3. Ігнат'єв П. Бразилія: уроки правління Луїди Сілви та Ділми Руссефф – на шляху до статусу великої держави / П. Ігнат'єв // Зовнішні справи. – 2013. – №2. – С.28–31.

4. Ігнат'єв П. Федеративна Республіка Бразилія: форсуєчи Атлантику під стягом африканського братерства [Текст] / П. Ігнат'єв, Б. Черкас // Зовнішні справи. – 2012. – №6. – С.24–29.

5. Кириченко В. Латинсько-американський вектор зовнішньої політики [Текст]: Україна – Бразилія: розбудова взаємовигідних відносин / Кириченко В. // Віче. – 2001. – №12. – С.99–113.

6. Радченко К. Економічні реформи Бразилії та зовнішня торгівля з Україною [Текст] / Радченко К., Сафіулін Ю., Сурков М. // Економіка України. – 1996. – №12. – С.69–77.

7. Давыдов В. М. Восходящие страны–гиганты на современной мировой арене / В. М. Давыдов // Латинская Америка. – 2009. – №2. – С.12–27.

8. Яковлев П.П. Бразилія Дилми Руссефф: преемственность и перемены в международных делах [Электронный ресурс] / П.П. Яковлев // Сетевое издание Центра исследований и аналитики Фонда исторической перспективы “Перспективы”. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/table/brazilija_dilmy_russeff_pr_ekonomichni_reformy_brazilii_ta_zovnishnia_torgivlya_z_ukrainou

9. Хван М. Роль Бразилії в интеграційних процесах в Западному півкульі в кінці ХХ – початку ХХІ вв. авт. дисс. к.і.н. (07.00.03). – Москва: МГІМО – Університет, 2009. – 21 с.

10. Мартынов Б. Ф. Бразилія на мировій арені [Електронний ресурс] / Б. Ф. Мартынов // Журнал “Свободная мысль”. – Режим доступа: <http://svom.info/entry/419-brazilija-na-mirovoj-arene/>

11. Мартынов Б. Ф. Бразилія: Приоритети і фобії восходящей держави / Б.Ф. Мартынов // Индекс Безопасности. – 2010. – №4. – С.22–43.

12. Мартынов Б.Ф., Сударев В.П. Латинская Америка в современной мировой политике / Б.Ф. Мартынов [и др.]. – М.: Наука, 2009. – 580 с.

13. Celso A. A Diplomacia multilateral do Brasil. Um Tributo a Rui Barbosa. – Brasília: Fundação Alexandre de Gusmão Instituto de Pesquisa de Relações Internacionais, 2007. – 24 p.

14. Hanson S. Brazil on the International Stage [Electronic resource] / S. Hanson // Council on Foreign Relations. – Mode of access: <http://www.cfr.org/brazil/brazil-international-stage/p19883>.

15. Rouseff: South America Is Priority for Brazil's Foreign Policy [Electronic resource] // Latin American Herald Tribune. – Mode of access: <http://www.laht.com/article.asp?ArticleId=392069&CategoryId=14090>.

16. Brazil: Playing chess in Latin America [Electronic resource] // Council on Hemispheric Affairs. – Mode of access: <http://www.coha.org/brazil-playing-chess-in-latin-america/>

17. Burron N.A. Counter–Hegemony in Latin America?: Understanding Emerging Multipolarity through a Gramscian Lens / N.A. Burron // Revue québécoise de droit international. – 2014. – P.33–68.

18. Шаклеина Т.А. Мегатренды: Основные траектории эволюции мирового порядка в ХХІ веке / Т.А. Шаклеина, А.А. Байкова. – М.: “Аспект Пресс”, 2013. – 448 с.

19. Burges S.W. Revisiting consensual hegemony: Brazilian regional leadership in question / S.W. Burges // Journal “International Politics”. – 2015. – №52. – P.193–207.

20. Data about Brazil Population [Electronic resource] // World statistics “Worldometers”. – Mode of access: <http://www.worldometers.info/world-population/brazil-population/>. – Checked: 28.04.2015.

References

1. Martynov B.F. Brazilija – gigant v globaliziruyushchemya mire / B.F. Martynov // Institut Latinskoj Ameriki RAN. – М.: Nauka, 2008. – 320 s.

2. Bogaevskij Y. Dijasno perspektivnij partner [Текст]: Ukraina – Бразилія: вид декларації і намірів – до конкретної співпраці (до 10-ї річниці встановлення дипломатичних відносин) / Bogaevskij Y. // Politika i chas. – 2002. – №2. – С.13–16.

3. Ignatyev P. Brazilija: уроки правління Луїди Сілви та Дилми Руссефф – на шляху до статусу великої держави / P. Ignatyev // Zovnishni spravy. – 2013. – №2. – С.28–31.

4. Ignatyev P. Federativna respublika Brazilija: forsuyuchi atlantiku pid styagom afrikanskogo braterstva [Текст] / P. Ignatyev, B. Cherkas // Zovnishni spravy. – 2012. – №6. – С.24–29.

5. Kirichenko V. Latino–amerikanskij vektor zovnishnoy politiki [Текст]: Uukraina – Brazilija: rozbudova vzajemovidnih vidnosin / V. Kirichenko // Viche. – 2001. – №12. – С.99–113.

6. Radchenko K. Ekonomichni reformy Brazilii ta zovnishnya torgovlya z ukrainoyu [Текст] / Radchenko K., Safiulin Y., Surkov M. // Ekonomika Ukrainy. – 1996. – №12. – С.69–77.

7. Davydov V.M. Voshodyashchie strany–giganty na sovremennoj mirovoj arene / V. M. Davydov // Latinskaya Amerika. – 2009. – №2. – С.12–27.

8. Yakovlev P.P. Brazilija Dilmy Russeff: preemstvennost i peremeny v mezhdunarodnyh delah [Elektronnyj resurs] / P.P. Yakovlev // Setevoe Izdanie Centra issledovanij i analitiki fonda istoricheskoy perspektivy “Perspektivy”. – Rezhim dostupa: http://www.perspektivy.info/table/brazilija_dilmy_russeff_preemstvennost_i_peremeny_v_mezhdunarodnyh_delah_2011-05-19.htm

9. Hvan M. Rol Brazilii v integracionnyh processah v zapadnom polusharii v konce XX – nachale XXI vv. avt. diss. k.i.n. (07.00.03). – Moskva: MGIMO–Universitet, 2009. – 21 s.

10. Martynov B.F. Brazilija na mirovoj arene [Elektronnyj resurs] / B.F. Martynov // Zhurnal “Svobodnaya mysl”. – Rezhim dostupa: <http://svom.info/entry/419-brazilija-na-mirovoj-arene/>

11. Martynov B. F. Brazilija: priority i fobii voshodyashchej derzhavy / B.F. Martynov // Indeks bezopasnosti. – 2010. – №4. – С.22–43.

12. Martynov B.F., Sudarev V.P. Latinskaya Amerika v sovremennoj mirovoj politike / B.F. Martynov [i dr.]. – М.: Nauka, 2009. – 580 s.

13. Celso A. A Diplomacia multilateral do Brasil. Um Tributo a Rui Barbosa. – Brasília: Fundação Alexandre de Gusmão Instituto de Pesquisa de Relações Internacionais, 2007. – 24 p.

14. Hanson S. Brazil on the International Stage [Electronic resource] / S. Hanson // Council on Foreign Relations. – Mode of access: <http://www.cfr.org/brazil/brazil-international-stage/p19883>.

15. Rouseff: South America Is Priority for Brazil's Foreign Policy [Electronic resource] // Latin American Herald Tribune. – Mode of access: <http://www.laht.com/article.asp?ArticleId=392069&CategoryId=14090>.

16. Brazil: Playing chess in Latin America [Electronic resource] // Council on Hemispheric Affairs. – Mode of access: <http://www.coha.org/brazil-playing-chess-in-latin-america/>

17. Burron N.A. Counter–Hegemony in Latin America?: Understanding Emerging Multipolarity through a Gramscian Lens / N.A. Burron // Revue québécoise de droit international. – 2014. – P.33–68.

18. Shakleina T.A. Megatrendy: osnovnye traektorii evolyucii mirovogo porjadka v XXI veke / T.A. Shakleina, A.A. Bajkova. – М.: “Аспект пресс”, 2013. – 448 с.

19. Burges S.W. Revisiting consensual hegemony: Brazilian regional leadership in question / S.W. Burges // Journal “International Politics”. – 2015. – №52. – P.193–207.

20. Data about Brazil Population [Electronic resource] // World statistics “Worldometers”. – Mode of access: <http://www.worldometers.info/world-population/brazil-population/>. – Checked: 28.04.2015.

Shevchuk M.V., student, Institute of International Relations Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), masha_shev@ukr.net

Brazil in the Latin America system of international relations

After creation of the new world order Inter–American system has undergone significant changes. With the loss of the US leadership in the Latin America and the Caribbean region a vacuum of power was formed there and the new actors began to fill it. This article explores the appearance of the new regional leader, Brazil, that is heading towards gaining its leadership in South America and enhancing its international weight around the world. The major purpose of this article is to clarify the role of Brazil in the Latin American international relations and analysis of the main levers of this state. We investigate the effectiveness and feasibility of the Brazilian foreign policy initiatives of the XXI century. The evolution of foreign policy under President Lula da Silva and Dilma Rouseff and means of ensuring its success. With the formation of a positive image of Brazil at the regional and international levels Brazil has big chances of getting response to its initiatives in South America and of securing its position as a great power.

Keywords: Brazil, Latin America, regional leadership, foreign policy, Dilma Rouseff, Lula da Silva.

Шевчук М. В., студентка, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), masha_shev@ukr.net

Бразилія в латиноамериканській системі міжнародних відносин

С образованием многополярного мира межамериканская система международных отношений значительно изменилась. С потерей США лидирующих позиций в ЛАКБ в регионе образовался вакуум, который начали

заполнять новые актеры. В данной статье исследовано появление нового регионального лидера – Бразилии, избравшей курс на завоевание лидерства в Южной Америке и на повышение своего международного значения в мире. Целью исследования является определение роли Бразилии в латиноамериканской системе международных отношений и анализ основных рычагов влияния данного государства. Изучается эффективность и целесообразность внешнеполитических инициатив Бразилии XXI века. Проанализирована эволюция внешней политики при президенте Лула да Силвы Дилмы Русефф и средства достижения ее успешности. В условиях формирования положительного имиджа Бразилии на региональном и международном уровнях у Бразилии есть много шансов получить отклик своим инициативам в Южной Америке и обеспечить стабильное место великого государства в мире.

Ключевые слова: Бразилия, Латинская Америка, региональное лидерство, внешняя политика, Дилма Русефф, Лула да Силва.

* * *